

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto vuonna 2021

Laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta (695/2019, opiskeluterveydenhuoltolaki) tuli voimaan 1.1.2021. Kansaneläkelaitos (Kela) vastaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä valtakunnallisesti sekä opiskelijoiden terveydenhoitomaksun keräämisestä ja perinnästä. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) tuottaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti.

YTHS tuotti 1.1.2021 alkaen yliopistossa opiskelevien korkeakouluopiskelijoiden lisäksi myös ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:n mukaiset opiskeluterveydenhuollonpalvelut. YTHS:n toiminnan laajentumisen myötä YTHS:n palveluiden piirissä ollut opiskelijamäärä kaksinkertaistui. Vastaavasti YTHS:n palvelukseen tuli noin 360 uutta opiskeluterveydenhuollon ammattilaista.

Vuonna 2021 YTHS:n palveluita tuotettiin 45 paikkakunnalla YTHS:n omissa ja alihankintakumppaneiden palvelupisteissä. YTHS tuotti opiskeluterveydenhuoltopalvelut pääosin omana toimintanaan. Noin 95 % opiskelijoista oli YTHS:n omien palvelupisteiden palveluiden piirissä.

Opiskeluterveydenhuollon rahoitus koostuu opiskelijoiden terveydenhoitomaksuista (23 %) ja valtion rahoituksesta (77 %). Vuonna 2021 Kela maksoi YTHS:n laskuttamien määrien mukaisesti neljässä erässä ennakkorvausta opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuvista kustannuksista. Kela ilmoitti 8.12.2020 YTHS:lle maksavansa ennakkorvausta vuoden 2021 opiskeluterveydenhuollon kustannuksiin enintään yhteensä 81 600 000 euroa. Eduskunnan päättämä vuoden 2021 hyväksyttävä opiskelijakohtainen kustannus oli 310,9 euroa/opiskelija.

YTHS:n taloudellinen asema oli koko vuoden 2021 ajan vakaa ja maksuvalmius oli hyvä. YTHS:n tili- ja toimintakauden toteutuneet kokonaiskustannukset ja hyväksyttävä opiskelijakohtainen kustannus jäivät ennalta arvioitua pienemmiksi. YTHS:n vuoden 2021 toiminnan rahoitus perustui pääasiassa Kelan maksamaan ennakkorvaukseen, joka koostui valtion rahoitusosuudesta ja opiskelijoilta kerätyistä terveydenhoitomaksuista. Vuonna 2021 opiskelijoista 83 prosenttia maksoi terveydenhoitomaksun määräaikaan mennessä. CSC:n ylläpitämästä korkeakoulujen valtakunnallisesta VIRTIA-opintotietopalvelusta saadun tiedon mukaan vuoden 2021 kevät- ja syyslukukausien opiskelijamäärien keskiarvo oli 270 279.

Kela on tarkastanut YTHS:n tili- ja toimintakauden 1.1.2021-31.12.2021 päätyttyä opiskeluterveydenhuollon tuottamisesta aiheutuneet kustannukset ja toiminnalle asetettujen laatua, vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevien tavoitteiden toteutumisen. Tarkastushavaintojen mukaan YTHS:n tili- ja toimintakauden kustannukset olivat hyväksyttäviä kustannuksia ja opiskeluterveydenhuollon rahoitusta käytettiin opiskeluterveydenhuoltolaissa säädettyyn tarkoitukseen.

YTHS:n toimintaan vaikutti keskeisesti maaliskuussa 2020 pandemiaksi julistettu Covid-19 virus, joka jatkui maailmanlaajuisena koko vuoden 2021 ajan. Poikkeustilanne näkyi eniten mielenterveystyössä, jossa palvelukysyntä lähes kaksinkertaistui opiskelijamäärään suhteutettuna ja palvelut ruuhkautuivat koko toimintavuoden ajan. Tähän vaikutti lisäksi se, ettei YTHS saanut rekrytoitua vuoden 2021 aikana henkilöstöä suunnitellun mukaisesti.

Vuonna 2021 Kelan päätavoitteena oli seurata, että YTHS:n toiminta korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palveluiden palveluntuottajana käynnistyy opiskeluterveydenhuoltolain tarkoittamalla tavalla. Kela seurasi YTHS:n kustannuksia, toimintaa ja laatua toimintavuoden aikana sekä teki yhteistyötä YTHS:n ja muiden opiskeluterveydenhuollon toimijoiden kanssa. Kela toteutti vuonna 2021 YTHS:n palvelujohdon ja kahdeksan palvelupisteen auditointia. Palvelupisteistä viisi oli YTHS:n omia ja kolme alihankintapalvelupisteitä. Yleisenä tavoitteena oli kehittää mittarointi- ja seurantatyötä sekä toiminnan tunnuslukujen raportointia ja raportointijärjestelmää YTHS:n kanssa. Lisäksi Kela on ottanut toiminnassaan huomioon opiskelijoilta ja opiskelijajärjestöiltä saatuja palautteita.